İSO 500 LİSTESİ AÇIKLANDI, TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜĞÜ YİNE TÜPRAŞ

İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2013 yılı araştırmasının sonuçları açıklandı. Açıklanan sonuçlara göre ilk sırayı yine TÜPRAŞ alırken, Ford Otomotiv ikinci, Elektrik Üretim AŞ üçüncü sırada yer aldı. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2013 yılı kârlılığına bakıldığında, yılı kârlı kapatan şirketlerin sayısının önceki yıla göre önemli ölçüde azaldığı görülüyor.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından 46 yıldır geliştirilerek sürdürülen Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının 2013 yılı sonuçları 23 Haziran 2014 tarihinde açıklandı. Türkiye ekonomisine tutulan güçlü bir ayna niteliğinde olan araştırmaya göre Türkiye'nin ilk 500 sanayi kuruluşu listesinde Türkiye Petrolleri Rafineri AŞ (TÜPRAŞ), 39,7 milyar liralık üretimden satışlarla bu yıl da ilk sırada yer alıyor. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun üretimden satışları bir önceki yıla göre %8,3 artışla 383 milyar liraya yükselirken, ihracatta ise %0,7 düşüşle 63,3 milyar dolara gerilediği görülüyor.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, Başkan yardımcıları Adnan Dalgakıran ve İrfan Özhamaratlı'yla birlikte açıkladığı araştırma verilerine göre, Türkiye'nin 500 büyük kuruluşu, 2012 yılına göre net satışlarını %7,4 artırarak 454 milyar 990 milyon liraya çıkardı. En büyük şirketlerin ağırlıklı olarak petrokimya, otomotiv ve demir-çelik sektörlerinden gözüktüğü araştırmada, 9 milyar 714 milyon liralık üretimden satışı ile Ford Otomotiv ikinci, bir önceki araştırmada beşinci olan Elektrik Üretim AŞ 9 milyar 263 milyon liralık üretimden satışıyla üçüncü oldu.

ENERJİ ŞİRKETLERİ KÂRLILIKTA İLK SIRALARDA YER ALIRKEN, **DÖVİZDEKİ ARTIŞ NEDENİYLE** 500 BÜYÜK ŞİRKETİN DÖRTTE BİRİ ZARAR ETTİ.

2013 YILININ EN KÂRLILARI

2012'de en kârlı 10 sanayi kuruluşu içerisinde, kamu sektöründe faaliyet gösteren iki kuruluş yer alırken 2013'te bu sayı üçe çıkmış durumda. İsmini açıklamayan bir şirket dışındaki dokuz şirketten sadece üçü Mercedes, Philip Morris ve Soda Sanayii, imalat sanayisini temsil ediyor. Diğerleri ise enerji ve madencilik sektörlerinden. Önceki yıl en kârlı firmalar arasında 12'nci sırada bulunan Elektrik Üretim AŞ, 2013'te 2 milyar 569 milyon liralık kârıyla birinci oldu. 2012'nin kâr şampiyonu Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) 1 milyar 634 milyon liralık kârıyla ikinci oldu. Sıralamada üçüncü şirket ise isminin açıklanmasını istemedi. Dördüncü olan şirket ise 842 milyon liralık kârıyla Eti Maden İşletmeleri.

Araştırmaya göre Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2013 yılı kârlılığına bakıldığında, yılı kârlı kapatan şirketlerin sayısının önceki yıla göre önemli ölçüde azaldığı görüldü. 2013 yılında kâr edenlerin sayısı 437'den 371'e geriledi. Zarar eden kuruluşların sayısı da 63'ten 129'a çıktı.

EKONOMİDE SANAYİNİN PAYI AZALDI

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırması, sanayinin ekonomi içindeki ağırlığının giderek azaldığını gösteriyor. Araştırmaya göre 2012 yılında %2,1, 2013 yılında %4 olan ekonomik büyümeye karşılık imalat sanayindeki büyüme sırasıyla %1,7 ve %3,8 düzeyinde kaldı. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, araştırmanın Türkiye'de son yıllarda büyümenin kaynağının üretime değil tüketime, hizmetler ve inşaat sektörüne dayalı olduğunu gözler önüne serdiğini ifade ederek şu açıklamayı yaptı:

"Sanayi sektörü tüm ülkeler için ekonomik büyümenin ve bütünsel kalkınmanın temelini oluşturuyor. Türkiye de üretime odaklı bir anlayışla kaliteli ve sürdürülebilir bir büyümeyi ve refahı yakalayabilir ancak. 2001 yılından itibaren sanayinin ve özellikle

ARAŞTIRMA **NASIL YAPILIYOR?**

İSO1968 yılında 100 Büyük Sanayi Kuruluşu olarak başlatılan ve her yıl geliştirilerek sürdürülen Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışması, Türkiye ekonomisine tutulan güçlü bir ayna niteliğini taşıyor. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasıyla sanayinin hiçbir yerde bulunmayan gerçek röntgeni çekiliyor. Sıralamada temel kriter, üretimden satışlar. Yani sonuçlar, kuruluşların kendi üretmiş olduğu ürünlerden yaptığı satışları kapsıyor. Bunun yanı sıra çalışma kapsamında satış hasılatı, brüt katma değer, özkaynak, aktif toplamı, vergi öncesi dönem kâr ve zarar toplamı, ihracat ve ortalama çalışan sayısı büyüklükleri gibi, istatistiki değerleri eşsiz verilerle yapılmış analizlere de yer veriliyor.

İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2013 yılı araştırmasının sonuçları İSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Adnan Dalgakıran, İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan ile İSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcıları İrfan Özhamaratlı tarafından açıklandı.

de imalat sanayinin milli gelir içindeki payının cari fiyatlarla hesaplandığında bir gerileme eğilimi içine girdiği ve önemli ölçüde düştüğü görülmektedir. İmalat sanayinin milli gelir içindeki payı 1998 yılında %23,6 iken bu 16 yıl içinde sürekli bir düşüşle 2013 yılında %15,3 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye daha sanayileşmiş bir ülke olmadan bu oranın gerilemeye başlaması, sanayi, ekonomi ve Türkiye için sağlıklı bir gelişme değildir." Bahçıvan, İSO olarak, bu döngüden çıkmanın tek yolunun, tüketimden değil üretimden itibar kazanan bütünsel kalkınma perspektifi olduğunu söylediklerini, böyle bir büyüme modeli için çalışmak gerektiğini vurgulayarak, "Türkiye ekonomisinin son yıllardaki hikâyesi, adeta büyüme ile cari açık arasındaki kıskaçta yazılmaktadır. Bu da büyümeyi, özellikle de sanayi büyümesini olumsuz etkilemektedir. Her zaman vurguladığımız gibi, finansal istikrar en önemsenmesi ve en çok korunması gereken temel önceliğimizdir. Bu yıl 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmamızın belki de en çarpıcı yönü bu gerçeği bir kez daha tüm açıklığıyla ortaya koymasıdır" dedi.

BORÇ/ÖZ KAYNAK ORANI 10 YILIN ZİRVESİNDE

Araştırma, şirketlerin borç ve öz kaynak oranının 2013 yılında son 10 yılın zirvesine

2013 Yılının En Büyük **10 Sanayi Kuruluşu**

2013 Sıra No	2012Sıra No	ŞİRKET	2013 YILI ÜRETİMDEN SATIŞLAR(NET/TL)
1	1	TÜPRAŞ-TÜRKİYE PETROLLERİ RAFİNERİ A.Ş.	39 milyar 729 milyon
2	2	FORD OTOMOTİV SNAYİ A.Ş.	9 milyar 714 milyon
3	5	EÜAŞ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.	9 milyar 263 milyon
4	3	OYAK-RENAULT OTOMOBİL FABRİKALARI A.Ş.	8 milyar 646 milyın
5	4	ARÇELİK A.Ş.	7 milyar 790 milyon
6	6	TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKALARI A.Ş.	5 milyar 818 milyon
7	8	İÇTAŞ ÇELİK ENERJİ TERSANE VE ULAŞIM SANAYİ A.Ş.	5 milyar 640milyon
8	8	EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.	5 milyar 265 milyon
9	7	İSKENDERUN DEMİR VE ÇELİK A.Ş.	5 milyar 170 milyon
10	10	AYGAZ A.Ş.	5 milyar 26 milyon

2013 Yılında En Fazla İhracat Yapan **10 Kuruluş**

2013 Sıra No	2012 Sıra No	Şirket	İhracat (Bin $)
1	1	TÜPRAŞ	4 milyar 118 milyon
2	2	FORD OTOMOTİV	3 milyar 696 milyon
3	3	OYAK-RENAULT	3 milyar 523 milyon
4	5	TOFAŞ	2 milyar 166 milyon
5	4	ARÇELİK	2 milyar 116 milyon
6	10	TOYOTA OTOMOTİV	1 milyar 662 milyon
7	6	VESTEL ELEKTRONİK	1 milyar 396 milyon
8	8	OMV PETROL OFİSİ	1 milyar 12 milyon
9	7	İÇDAŞ ÇELİK	1 milyar 10 milyon
10	11	BOSCH	970 milyon

çıktığını ortaya koydu. Buna göre borç ve öz kaynak oranı 2013 yılında 20.4 puan artarak % 132,4 oranına yükseldi. Gelişmiş ülkelerde %70'ler seviyesinde olan bu orandaki artışta, kârlılık ve öz kaynak yaratma olanaklarında yavaşlama, uzun vadeli borçlanma olanakları ve liradaki değer kaybı etkili oldu. Şirketler, öz kaynak yetersizliği nedeniyle daha çok banka kredilerini tercih ederek finansman giderlerini plansız bir şekilde artırdı. Kârlılığı düşen şirketlerin, öz kaynaklarının büyümesi de olumsuz etkilendi. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, dünyada, öz kaynakların toplam aktifler içindeki payında %50 oranının kritik bir eşik olduğunu ifade ederek, "Şirketlerimiz ne yazık ki bono, tahvil, halka arz, uzun vadeli finansman, hedging gibi borçlanma araçlarından yararlanmamaktadır. Kendi faaliyet alanlarında başarılı bir performans sergileyen sanayi şirketlerimizin, finansman sağlama ve kullanmada aynı başarıyı sergileyememesi üzüntü vericidir. Bu noktada Türkiye Kalkınma Bankası'nın daha işlevsel hale getirilerek sanayicinin yatırımlarında uygun finansman çözümleri oluşturmasına ihtiyaç olduğunu vurgulamak istiyorum" ifadesini kullandı.

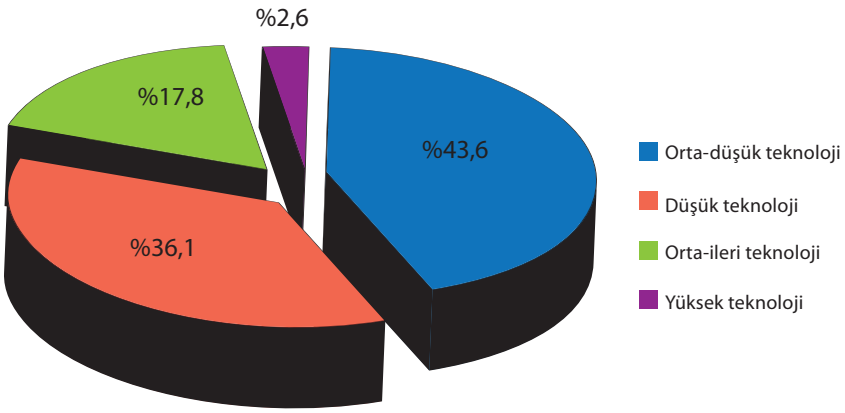
İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun temel tablolarına bakıldığında, sanayicinin kur baskısı ve faizler nedeniyle finansman baskısına yenilmiş gözüktüğünü söyledi.

ŞİRKETLER KUR VE FAİZ NEDENİYLE FİNANSMAN BASKISINA YENİLDİ

Bahçıvan, sanayicinin kur baskısı ve faizler nedeniyle finansman baskısına yenilmiş gözüktüğünü söyledi. Araştırmanın çarpıcı verilerinden biri de, şirketlerin esas faaliyetlerinden elde ettikleri kârlarının yarısından fazlasını finansman giderlerine harcaması oldu. 2013 yılında faaliyet kârları olan 36,5 milyar liranın 19 milyar lirasını finansman gideri olarak harcayan şirketlerin, 2013 yılı dönem kârları ise bir önceki yıla göre yarı yarıya düşerek, %4,9'a geriledi. Araştırma'nın ortaya koyduğu diğer bir gerçeklik de teknoloji-katma değer denkleminde görülüyor. Bahçıvan bu tabloyu şöyle değerlendirdi:

"Bu noktada yüksek teknolojili sektörlerin dünya imalat sanayi içindeki payının ortalama % 16,7 olduğunu anımsatmak isterim. Güney Kore'de bu oran %21,6, Singapur'da %49,9, ABD'de %20,6. Türkiye bu oranları teknoloji lehine çevirmek zorunda. Aksi takdirde bu tablonun sanayideki kârlılık yansımasını da değiştiremeyiz." Bahçıvan, ileri sanayi ülkelerinde şirketlerin Ar-Ge harcamalarının satışlara oranının %6 ile %8 oranlarına kadar yükseldiğini belirterek, "500 Büyük şirketlerimizin bu konudaki karnesi Türkiye ortalamasının altında. Türkiye'de bu oran binde sekiz. Şirketlerimiz Ar-Ge'ye üretimden satışlarının ancak binde 47'sini ayırıyorlar" dedi.

Teknoloji Grubu **Katma Değer Üretimi Payı**

RAPORDA **DİKKAT ÇEKEN SONUÇLAR**

- Üretimden satışlar, 2012'ye göre %8,3'lük artışla 353,6 milyar liradan 383 milyara yükseldi.
- Şirketlerin kârlılık oranı yedi yılda %7,2'den 4,9'a düştü.
- Özel şirketlerin kârı 2012'ye göre %4,3 geriledi.
- Kamu şirketlerinin kârı %47,3 artarak 5,5 milyara ulaştı.
- Özkaynakların aktiflere oranı %43 ile son 10 yılın en düşük seviyesine indi.
- Finansman giderleri faaliyet kârının %53'üne denk geldi.
- 2012'yi kârla kapatan şirket sayısı bir yılda 437'den 371'e geriledi.
- Ar-Ge'ye üretimden satışların binde 47'si ayrıldı.
- Özel sektörde çalışan sayısı %4,2, ücretler de %13,1 oranında arttı.
- Listeye 61 yeni şirket girdi.
- 2013'te en fazla sıçrama yapan şirket listeye 29'uncu sıradan giren ve 471 şirketi geride bırakan "isminin açıklanmasını istemeyen şirket" oldu.